

Wie gaat het Schoorlse bos redden?

JOOP BOUMA – 1:32, 21 december 2016

Ze staan lijnrecht tegenover elkaar: Staatsbosbeheer en liefhebbers van de Schoorlse Duinen. De één wil bomen kappen voor natuurherstel, de anderen hebben maar één boodschap: blijf van ons bos af. Vanavond lopen ze een stille tocht door het bedreigde bos.



▲ Actievoerder Aard Mors

Boswachter Laurens Bonekamp is een tikkeltje moedeloos. Een plan voor herstel van de Schoorlse Duinen dreigt te verzanden in hoog oplopende tegenstellingen. "De actievoerders zijn tegen het weghalen van elke boom. Het beeld is ontstaan alsof alle bos verdwijnt. Dat is natuurlijk niet waar", zegt hij.

"Ja, wij houden van dit bos", reageert actievoerder Aard Mors. "Het Schoorlse bos moet blijven. Dit is geen natuurherstel, dit is natuurverwoesting."

Kortom, het is onrustig in een van de mooiste en meest unieke natuurgebieden van de Hollandse kust: de Schoorlse Duinen. Er hangen Staatsbosbeheer wil in opdracht van de provincie in drie fasen van telkens zes jaar de natuurlijke processen herstellen die horen bij een dynamisch duinlandschap. Het plan is onderdeel van een beheerplan voor het beschermde Europees Natura 2000-gebied, dat de Schoorlse Duinen is. Tot 2033 wil Staatsbosbeheer er bijna 96 hectare bos kappen. Maar dát gaat niet gebeuren, zeggen omwonenden.

Boswachter Bonekamp: "Honderd jaar geleden zijn er in het gebied op grote schaal Corsicaanse en Oostenrijkse dennen aangeplant. Die konden goed groeien in het gebied. De Nederlandse soorten, zoals eik, berk en grove den, sloegen hier niet aan." De bosaanplant werd een eeuw geleden uitgevoerd om de dorpen en de landbouw achter het duingebied te beschermen tegen stuivend zand. Tot dan had de wind altijd vrij spel gehad in het gebied. De 19de-eeuwse schrijver Frederik van Eeden beschreef de Schoorlse duinen ooit als een onbegroeide zandgletsjer, 'waarop gij huiverig zijt den voet te zetten'.

Decennia lang is er in het gebied getracht met nieuwe aanplant het stuiven van duinzand tegen te gaan. Er werd helmgras geplant en er kwamen naaldbossen. "Nadeel is dat er nu een vrij eentonig dennenbos is ontstaan. Bovendien is het natuurlijke systeem dat bij een duinlandschap hoort, vastgelegd, terwijl dit gebied onder invloed van de wind juist lokaal in beweging zou moeten zijn."

Drie fasen

Die dynamiek wil Staatsbosbeheer herstellen. Het herstel van de natuurlijke processen is een opdracht die bij Natura 2000-status hoort. In de Schoorlse Duinen liggen de hoogste en breedste duinen van Nederland. Maar het gebied is verdroogd en er zijn soorten verdwenen.

Staatsbosbeheer wil de komende 18 jaar in drie fasen, in de zone tussen de zeereep en de bossen van de binnenduinrand, bomen weghalen. Het gaat om bospercelen van bij elkaar ongeveer een vierkante kilometer groot.

Het plan is in de regio dus niet lekker gevallen. Omwonenden, vaste bezoekers van de Schoorlse Duinen, hebben de handen ineengeslagen en zijn een petitie begonnen op de website schoorlsebosmoetblijven.nl. Die petitie is inmiddels door meer dan 11.000 mensen getekend. Vanavond wordt er vanuit Groet een stille tocht gehouden voor het behoud van het bos.

Boswachter Bonekamp ziet het met lede ogen aan. "We willen graag in gesprek met de tegenstanders om te kijken waar de pijn precies zit. Misschien kunnen we elkaar vinden, de uitvoering en het tijdsplan liggen nog niet vast. Maar tot dusver wilden ze niet met ons praten."

Elders in de regio worden megastallen, die juist voor extra uitstoot van stikstof zullen zorgen.

Dat komt, reageert één van de actievoersters, Wendela Smit uit Amsterdam: "doordat we nog steeds bezig zijn uit te zoeken waarop Staatsbosbeheer al die aannames heeft gebaseerd. We moeten dikke rapporten doorworstelen. Ze zeggen dat dit ook te maken heeft met de aanpak van de stikstofbelasting in het gebied. Maar elders in de regio worden megastallen voor vleeskuikens en melkvee gerealiseerd, die juist voor extra uitstoot van stikstof zullen zorgen. We hebben sterk het gevoel dat we misleid worden".

Het zit boswachter Bonekamp dwars dat het idee is ontstaan dat er enorme bosvlakten in de Schoorlse Duinen worden leeggekapt. "We hebben het in totaal over maximaal twaalf procent van het totale bosareaal in dit gebied. In de eerste fase van zes jaar gaat het om twee procent bos. In het Leeuwenkuilbos en het Dr. van Steijnbos, achter de duinenrij in het westelijke deel van het natuurgebied, wil Staatsbosbeheer in totaal zeventien hectare kappen.

"We hopen zo het oude mozaïekpatroon in de natuur te herstellen. Het wordt echt niet één grote stuifzandvlakte. Waar het bos negatief effect heeft op het systeem, daar willen we ingrijpen. Na die eerste fase zullen we de resultaten onderzoeken, voordat we aan een volgende fase beginnen."

Bonekamp begrijpt de zorgen van natuurliefhebbers. "Bos kappen is ingrijpend, dat is lastig. Mensen zijn gehecht aan het bos, het is een emotioneel iets. De betrokkenheid van omwonenden is groot en dat juichen we ook toe. We hebben deze plannen al sinds 2002, maar hebben ze eigenlijk nooit uitgevoerd omdat we druk zijn geweest met het herstel van het gebied na enkele branden. Ook wisten we dat het kappen van bos gevoelig ligt in de regio. Maar wij willen er met dit natuurherstel juist voor zorgen dat dit gebied ook de komende 100 jaar mooi en gevarieerd blijft, met een grote biodiversiteit. Als we niks doen, zal dit gebied over enkele tientallen jaren volledig uit bos bestaan. Als dit plan van tafel gaat, zal de achteruitgang van soorten verder doorgaan. Begrijp me goed, ook dan houden we een mooi gebied over, maar qua natuur is het veel minder waardevol."

Baaknolbos

Het betoog van Staatsbosbeheer overtuigt omwonenden niet.

Actievoerder Aard Mors uit Groet wantrouwt de geruststellende woorden van Staatsbosbeheer. Zijn huis staat vlakbij het karakteristieke witte kerkje van Groet. In de tweede fase van het herstelplan moeten bomen worden gekapt in het Baaknolbos, niet ver van het dorp.

"Staatsbosbeheer zegt dan wel dat de brede bospercelen van de binnenduinrand het stuifzand zullen tegenhouden, maar die rand is juist bij Groet helemaal niet breed. Wij krijgen die zandbak over ons heen."

Los daarvan, Mors twijfelt sterk aan de noodzaak van de bomenkap. Hij is met dorpsgenoten naar een informatie-avond van Staatsbosbeheer en de provincie Noord-Holland gegaan. "We hadden niet het gevoel dat we daar nog iets in te brengen hadden. Ze moeten gewoon van ons bos afblijven. Vergeleken bij vroeger wonen er nu veel meer mensen in het achterland van de Schoorlse duinen. Die mensen moeten allemaal recreëren in dat kleine natuurgebiedje van ons. We willen houden wat we nu hebben. Het bos moet blijven zoals het is."

De actievoerders verdenken Staatsbosbeheer ervan dat de bomenkap vooral is ingegeven door financiële motieven. Het hout levert geld op. "Staatsbosbeheer is een houtkapbedrijf", zegt Wendela Smit. "De economie moet draaien." Boswachter Bonekamp ontkent dat. "Dit is beslist geen productiebos. De hoofdfunctie van dit gebied is natuur en beleving. De houtopbrengst is geen argument voor ons."

Elles Kater vindt dat Staatsbosbeheer zich beter maar kan concentreren op het onderhoud van gebied. "Ze moeten de jonge dennen op tijd rooien, zodat de heide openblijft. Mensen uit het dorp hebben altijd als ze in het gebied liepen zelf de jonge dennen uit de grond getrokken in de heidevelden. Maar wat doet Staatsbosbeheer? De boswachters delen berispingen uit als dorpsbewoners dat doen, omdat bezoekers van het groen moeten afblijven. Wat Staatsbosbeheer moet doen, is voor de komende honderd jaar van het Schoorlse bos afblijven."